

Kohtuasi C-536/20

Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1

Saabumise kuupäev:

22. oktoober 2020

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Leedu)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

21. oktoober 2020

Kassaator:

UAB Tiketa

Teised menetlusosalised kassatsioonimenetluses:

M. Š.,

VšĮ Baltic Music

Põhikohtuasja ese

Põhikohtuasja vaidlus puudutab tarbija poolt ürituse piletite eest makstud summa tagastamist ja ürituse tühistamisega tekitatud mittevaralise kahju hüvitamist.

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

Direktiivi 2011/83 sätete tõlgendamine seoses mõistega „kaupleja“; Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 267 kolmas lõik.

Eelotsuse küsimused

1. Kas direktiivi 2011/83 artikli 2 punktis 2 määratletud mõistet „kaupleja“ tuleb tõlgendada nii, et isikut, kes tegutseb tarbija poolt pileti ostmisel vahendajana, võib pidada kauplejaks, kelle suhtes kehtivad direktiivis 2011/83

sätetatud kohustused ja kes on seega müügi- või teenuse osutamise lepingu pool, kelle vastu võib tarbija esitada nõude või hagi?

1.1. Kas direktiivi 2011/83 artikli 2 punktis 2 määratletud mõiste „kaupleja“ tõlgendamisel omab tähtsust see, kas tarbija poolt pileti ostmisel vahendajana tegutsev isik on enne tarbija sidumist kauglepinguga esitanud tarbijale selgelt ja arusaadavalt kogu teabe põhikaupleja kohta, nagu on ette nähtud direktiivi 2011/83 artikli 6 lõike 1 punktides c ja d?

1.2. Kas asjaolu, et tegemist on vahendamisega, loetakse teatavaks tehtud juhul, kui pileti ostmise protsessis osalev isik avaldab enne tarbija sidumist kauglepinguga põhikaupleja nime ja õigusliku vormi, samuti teabe, et põhikaupleja võtab täieliku vastutuse ürituse, selle kvaliteedi ja sisu ning selle kohta esitatud teabe eest, ning märgib, et ta tegutseb üksnes piletilevitajana ja et ta on avalikustatud agent?

1.3. Kas direktiivi 2011/83 artikli 2 punktis 2 määratletud mõistet „kaupleja“ võib tõlgendada nii, et võttes arvesse kahekordse teenuse (piletite levitamine ja ürituse korraldamine) osutamise õigussuhet poolte vahel, võib nii piletimüüjat kui ka ürituse korraldajat pidada kauplejaks, st tarbijalepingu pooleks?

2. Kas kohustust anda tarbijale teavet ja teha see teave kättesaadavaks lihtsas ja arusaadavas keeles, nagu on sätestatud direktiivi 2011/83 artikli 8 lõikes 1, tuleb tõlgendada ja kohaldada nii, et kohustus teavitada tarbijat loetakse nõuetekohaselt täidetuks, kui selline teave on esitatud vahendaja teenuste osutamise eeskirjades, mis on tarbijale kättesaadavaks tehtud veebisaidil tiketa.lt enne, kui tarbija teeb makse, kinnitades, et ta on tutvunud vahendaja teenuste osutamise eeskirjadega ja kohustub neid järgima osana sellise tehingu tingimustest, mis sõlmitakse niinimetatud „klikilepingu“ kujul, see tähendab tehese veebipõhises süsteemis aktiivselt märke konkreetsesse kasti ja klõpsates konkreetsel lingil.

2.1. Kas selle nõude tõlgendamisel ja kohaldamisel omab tähtsust asjaolu, et sellist teavet ei esitata püsival andmekandjal ja et lepingu kohta ei anta selle sõlmimise järel kogu direktiivi 2011/83 artikli 6 lõikes 1 nõutavat teavet püsival andmekandjal, nagu on nõutud direktiivi 2011/83 artikli 8 lõikes 7?

2.2. Kas direktiivi 2011/83 artikli 6 lõike 5 kohaselt on vahendaja teenuste osutamise eeskirjades esitatud teave kauglepingu lahutamatu osa, olenemata sellest, et seda teavet ei esitata püsival andmekandjal ja/või puudub hilisem kinnitus püsival andmekandjal lepingu sõlmimise kohta?

Viidatud ELi õigusnormid

Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELTL“) artikkel 169

Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artikkel 38

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2011. aasta direktiivi 2011/83/EL tarbija õiguste kohta, millega muudetakse nõukogu direktiivi 93/13/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 1999/44/EÜ ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 85/577/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 97/7/EÜ (edaspidi „direktiiv 2011/83“), artikkel 1, artikli 2 lõige 2, artikli 6 lõike 1 punktid c ja d ning lõige 5, artikli 8 lõige 1 ja artikli 8 lõike 7 punkt a

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. mai 2005. aasta direktiivi 2005/29/EÜ, mis käsitleb ettevõtja ja tarbija vaheliste tehingutega seotud ebaausaid kaubandustavasid siseturul ning millega muudetakse nõukogu direktiivi 84/450/EMÜ, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 97/7/EÜ, 98/27/EÜ ja 2002/65/EÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 2006/2004 (ebausate kaubandustavade direktiiv) artikli 2 punkt b

Viidatud riigisiseseid õigusnormid

Leedu Vabariigi tsiviilseadustik (edaspidi „tsiviilseadustik“)

Artikli 6.228¹ „Tarbijalepingu mõiste ja muud mõisted“ lõige 3:

„3. „Ettevõtja“ – füüsiline või juriidiline isik või muu organisatsioon või selle üksus, kes soovib sõlmida või sõlmib lepinguid oma kaubandus-, majandus-, ametialase või kutsetegevuse eesmärgil, sealhulgas isikud, kes tegutsevad ettevõtja nimel või tema huvides. Juriidilist isikut võib pidada ettevõtjaks sõltumata tema osaliste õiguslikust vormist.“

Artikkel 2.133 „Agendi tehtud tehingu õiguslikud tagajärjed“:

„1. Tehinguga, mille üks isik (agent) teeb teise isiku (käsundiandja) nimel, avalikustades selles fakti, et ta tegutseb agendina, ja ületamata talle antud volitusi, kehtestatakse, muudetakse ja tühistatakse otseselt käsundiandja tsiviilõigusi ja -kohustusi.

2. Agendi volitused võivad tuleneda ka agendi tegevuse asjaoludest (jaemüüja, kassapidaja jne). Kui isiku käitumine annab kolmandatele isikutele põhjendatud aluse arvata, et isik on käsundiandjana määranud teise isiku agendiks, on selle teise isiku poolt käsundiandja nimel sõlmitud lepingud käsundiandjale siduvad.

3. Kui agent ei esita tehingu tegemisel teavet asjaolu kohta, et ta tegutseb käsundiandja nimel ja huvides, omandab käsundiandja tehingust tulenevad õigused ja kohustused üksnes juhul, kui tehingu teine pool pidi lepingu sõlmimisse asjaoludest tulenevalt mõistma, et tehing sõlmitakse agendiga, või kui selle isiku andmed, kellega tehing sõlmitakse, ei olnud selle poole jaoks olulised.

[...]

Leedu Vabariigi tarbijaõiguste kaitse seaduse (käesolevas asjas kohaldatav redaktsioon, mis kehtis 11. novembrist 2017 kuni 1. augustini 2018; edaspidi „tarbijakaitse seadus“) artikli 2 „Käesoleva seaduse põhimõisted“ lõige 24:

„24. „Ettevõtja“ – füüsiline või juriidiline isik või muu organisatsioon või selle üksus, kes soovib sõlmida või sõlmib lepinguid oma kaubandus-, majandus-, ametialase või kutsetegevuse eesmärgil, sealhulgas isikud, kes tegutsevad ettevõtja nimel või tema huvides. Juriidilist isikut võib pidada ettevõtjaks sõltumata tema osaliste õiguslikust vormist.“

Asjaolude ja menetluse lühikokkuvõte

- 1 Hageja M. Š. ostis äriühingult Tiketa veebi kaudu piletid Baltic Music’u (edaspidi „ürituskorraldaja“) korraldatud üritusele. Tiketa tegeleb kolmandate isikute korraldatud ürituste (kontserdid, etendused ja muud üritused) piletite levitamisega. Tiketa ise ei tegele ürituste korraldamisega.
- 2 Tiketa veebisait sisaldas teavet selle kohta, et ürituse korraldab Baltic Music ja et Baltic Music on ürituskorraldaja, kes võtab täieliku vastutuse ürituse, selle kvaliteedi ja sisu ning ürituse kohta esitatud teabe eest. Tiketat ennast nimetati piletite levitajaks, kes tegutseb avalikustatava agendina [„atsiskleides tarpininkas“; sõna-sõnalt „avalikustatud vahendaja“] (kuigi riigisisises õiguses kasutatakse tavaliselt mõistet „atstovas“ (agent), kui leping sõlmitakse teise isiku nimel või ülesandel).
- 3 Avalikult kättesaadavas ürituse teabes ei olnud rohkem midagi märgitud selle kohta, kes on lepingupool, ega piletiraha tagastamise korda ürituse tühistamise korral. Teave teenuseosutaja ja piletiraha tagastamise kohta on esitatud teenuste osutamise eeskirjades, mis on avaldatud Tiketa veebisaidil. Tarbijale ei esitatud püsival andmekandjal neid eeskirju ega ka kinnitust lepingu sõlmimise kohta, mis sisaldanuks eeskirjades toodud teavet. Osa teenuste osutamise eeskirjadest (sealhulgas teave selle kohta, et ürituse tühistamise korral võtab ürituskorraldaja endale täieliku vastutuse piletiraha tagastamise eest) oli esitatud piletil, mis genereeriti kohe, kui taotleja on selle eest tasunud.
- 4 Üritusele saabudes sai M. Š. teada, et üritust ei toimu. Seetõttu esitas ta Tiketale nõude piletihinna ja reisikulude ning mittevaralise kahju hüvitamiseks. Tiketa vastas, et ta ei vastuta ürituse tühistamise eest, ning soovitas tarbijal võtta ühendust Baltic Music’uga. Viimane jättis need nõuded täielikult tähelepanuta.
- 5 Seejärel esitas M. Š. hagi ja palus mõista kostjatelt Tiketa ja Baltic Music solidaarselt välja hüvitise tekkinud varalise ja mittevaralise kahju eest. Esimese astme kohus rahuldab hagi osaliselt ja mõistis hageja kasuks välja osa äriühingult Tiketa nõutud summadest. Tiketa esitas apellatsioonkaebuse, mis jäeti

rahuldamata. Tiketa esitas seejärel kassatsioonkaebuse eelotsusetaotluse esitanud kohtule [Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Leedu kõrgeim kohus)].

Põhikohtuasja poolte peamised argumendid

- 6 Tiketa väidab, et ta on avalikustatud agent, kes osutab ürituskorraldaja ülesandel piletite levitamise teenuseid. Ta väidab, et piletite ostmist tuleb käsitada M. Š. ja ürituskorraldaja vahelise lepingu sõlmimisena ning et lepingu sõlmimise hetkel esindab Tiketa ürituse korraldajat. Tiketa leiab, et ta ei vastuta ühegi üritusega seotud asjaolu eest, sealhulgas selle tühistamise eest.
- 7 Lisaks väidab Tiketa, et ta täidab tarbija teavitamise kohustust, esitades teabe veebis avaldatud teenuste osutamise eeskirjades. Enne makse tegemist kinnitab tarbija, et ta on tutvunud kõnealuste eeskirjadega ja kohustub neid tehingu tingimuste osana järgima, tehes seda „klikilepingus“, see tähendab tehes veebipõhises süsteemis aktiivselt märke konkreetsesse ruutu ja klõpsates konkreetsel lingil.

Eelotsusetaotluse põhjuste lühikokkuvõte

- 8 Kolleegiumil on tekkinud küsimused, mis puudutavad a) mõiste „kaupleja“ tõlgendamist ja b) kaupleja poolt tarbija teavitamise kohustuse täitmist.

Mõiste „kaupleja“ tõlgendamine

- 9 Käesolev menetlus puudutab seda, kuidas oleks õige kvalifitseerida pooltevaheline õigussuhe, vahendaja õiguslik seisund ja tema kohustused tarbija ees.
- 10 Euroopa Kohus on oma praktikas selgitanud, et mõistet „ettevõtja“ ja/või „kaupleja“ tuleb tõlgendada eriti laialt nii, et see hõlmab iga füüsilist või juriidilist isikut, kes tegeleb tasustatava tegevusega (4. oktoobri 2018. aasta kohtuotsus Kamenova, C-105/17, EU:C:2018:808, punkt 30). Asja menetlevad riigisisised kohtud ongi tõlgendanud mõistet „kaupleja“ laialt.
- 11 Kolleegium kahtleb, kas mõiste „kaupleja“ hõlmab nii ettevõtjat, kes tegutseb enda nimel ja keda peetakse riigisisese lepinguõiguse alusel lepinguliselt seotuks, kui ka isikut, kes tegutseb teise isiku ülesandel ning keda üldiselt ei peeta lepingupooleks. Direktiivi 2011/83 artikli 2 punkti 2 erinevate keeleversioonide (inglise, prantsuse, saksa ja leedu keeles) võrdlemine tekitab põhjendatud kahtlusi seoses mõiste „kaupleja“ leedukeelse tõlkega (leedu keeles: „įskaitant kiekvieną kitą asmenį“ [sõna-sõnalt: „sealhulgas mis tahes muu isik“], mis inglise keeles on „including **through** any other person“ [„kaasa arvatud teiste isikute kaudu“], ja seoses selle nõuetekohase ülevõtmisega. Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab siiski, et erinevate keeleversioonide võrdlev analüüs ei võimalda määratleda mõiste „kaupleja“ täpset kohaldamisala.

- 12 Liidu õiguse autonoomse mõiste süstemaatilise ja teleoloogilise tõlgenduse kohaselt tähendab eesmärk tagada kõrgetasemeline tarbijakaitse (ELTL artikkel 169, harta artikkel 38, direktiivi 2011/83 artikkel 1) seda, et tehingu vahendajat võib samuti pidada kauplejaks. Ka Euroopa Kohus ei välista oma kohtupraktikas seda võimalust.
- 13 Tõlgendades mõisteid „kaupleja“ ja/või „ettevõtja“ tarbijakaitse laiemas kontekstis, on Euroopa Kohus otsustanud, et nii ebaausate kaubandustavade direktiivi artikli 2 punktis b kui ka direktiivi 2011/83 artikli 2 punktis 2 määratletud mõisteid „ettevõtja“ ja „kaupleja“ tuleb tõlgendada ühetaoliselt. Selleks et füüsilist või juriidilist isikut saaks pidada kauplejaks direktiivi 2011/83 artikli 2 punkti 2 tähenduses, peab ta tegutsema „eesmärgil, mis on seotud tema kaubandus-, majandus-, ametialase või kutsetegevusega“ või ettevõtja või kaupleja nimel või ülesandel“ (4. oktoobri 2018. aasta kohtuotsus Kamenova, C-105/17, EU:C:2018:808, punktid 29 ja 36; 3. oktoobri 2013. aasta kohtuotsus Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs, C-59/12, EU:C:2013:634, punktid 36 ja 37).
- 14 Ebaausate kaubandustavade direktiivi artikli 2 punktis b esitatud määratluse alusel võib eeldada, et enda nimel tegutsev ettevõtja ja ettevõtja nimel või huvides tegutsev isik on alternatiivsed üksused, mis kuuluvad mõiste „ettevõtja“ alla. Viidatud Euroopa Kohtu praktika võimaldab seega asuda seisukohale, et direktiivi 2011/83 isikuline kohaldamisala hõlmab nii isikut, kes tegutseb eesmärgil, mis on seotud tema enda kaubandus-, majandus-, ametialase või kutsetegevusega, kui ka isikut, kes tegutseb kaupleja nimel või ülesandel.
- 15 Samas ei ole kolleegium kindel, kas mõiste „kaupleja“ tõlgendamine peab olema seotud agendina tegutsemise avalikustamisega. Direktiivi 2011/83 artiklis 6 on sätestatud, et enne tarbija sidumist kauplepinguga peab kaupleja esitama tarbijale selgel ja arusaadaval viisil teabe, sealhulgas selle kaupleja aadressi ja nime, kelle nimel ta tegutseb, ning tegevuskoha aadressi, kuhu tarbija võib kaebusi esitada. See tekitab järgmise põhjendatud küsimuse: kas mõiste „kaupleja“ tõlgendamisel on oluline see, kas kaupleja nimel või ülesandel tegutsev isik on esitanud tarbijale taolise teabe põhikaupleja kohta? Teisisõnu, kas tarbija (ostja) saab esitada tarbijalepingust tulenevaid nõudeid vahendaja vastu üksnes juhul, kui vahendaja ei ole agendina tegutsemist nõuetekohaselt avalikustanud ja jätnud tarbijale vale mulje, et ta tegutseb asjaomase kauba müüja-omanikuna (tarbijalepingu poolena)? (Selline on Euroopa Kohtu seisukoht 9. novembri 2016. aasta kohtuotsuses Wathelet, C-149/15, EU:C:2016:840; vt selle punkt 34).
- 16 Kolleegiumil tekib ka küsimus, kas menetlusosaliste vahel tekkinud õigussuhet võib pidada kahekordseks teenuseks (piletite levitamine ja ürituse korraldamine), mis tähendab, et nii piletimüüjat kui ka ürituskorraldajat võib pidada kauplejaks, st tarbijalepingu pooleks. Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et sellisel juhul tuleb ostja, piletimüüja ja ürituskorraldaja vaheline õigussuhe kvalifitseerida kaheks lepinguks: 1) piletiostja (tarbija) ja ürituskorraldaja vahel agendi (Tiketa) kaudu sõlmitud teenusleping, millega korraldaja kohustub korraldama ürituse

vastavalt piletil märgitud tingimustele; ning 2) vahendaja (Tiketa) ja piletiostja vaheline leping, mille alusel Tiketa müüb piletid ostjale ja kohustub esitama direktiivi 2011/83 artiklis 6 loetletud olulise teabe.

Kaupleja tarbija teavitamise kohustuse täitmine

- 17 Samuti ei ole kolleegiumile selge, kuidas mõjutab direktiiviga 2011/83 kauplejale pandud tarbija teavitamise kohustuse täitmine poolte suhte õiguslikku kvalifitseerimist ja kas tarbija teavitamise kohustuse nõuetekohane täitmine on igal juhul lahutamatult seotud nõudega, et tarbijale tuleb kinnitus lepingu sõlmimise kohta ja lepingueelne teave esitada püsival andmekandjal.
- 18 Tuleb eeldada, et teavitamiskohustus on nõuetekohaselt täidetud, kui 1) kogu direktiivi 2011/83 artikli 6 lõike 1 punktides a–t loetletud teave on esitatud ja 2) see teave on esitatud selgelt ja arusaadavalt. Kuna üritusega seotud teave, mis tehti avalikult kättesaadavaks Tiketa veebisaidil, sisaldas vaid osa nõutavast teabest, tekib küsimus, kas tõhusa tarbijakaitse tagamiseks piisab sellest, kui ettevõtja esitab enne kauglepingu sõlmimist üksikasjaliku teabe, sealhulgas teabe teenuseosutaja ja piletiraha hüvitamise kohta, üksnes teenuste osutamise eeskirjades.
- 19 Selline lepingueelse teabe esitamise viis tekitab ka küsimuse, kas see vastab läbipaistvuse nõudele. Läbipaistvuse kohustusel on kaks olulist mõõdet: selgus, mis peab olema seotud väliste viisidega, kuidas teavet tarbijale esitatakse, ja seega selle loetavusega ja äratuntavusega keskkonnas, kus tehing toimub, ja arusaadavus, mis on seotud teabe konkreetse sisuga, mis peab teavitama tarbijat tema valikute õiguslikest tagajärgedest (vt kohtujurist Pitruzzella 28. veebruari 2019. aasta ettepanek kohtuasjas Amazon EU, C-649/17, EU:C:2019:165, punkt 107).
- 20 Sellega seoses on kolleegiumil tekkinud põhjendatud küsimus, kas piletiraha tagastamise kohta teabe esitamist teenuste osutamise eeskirjades saab pidada sobivaks viisiks, et tagada tarbija ühene arusaamine sellest, kes on sõlmitud lepingu pool ja kelle vastu ta võib lepingu mitterahuldava täitmise korral nõude või hagi esitada.
- 21 Lisaks ei ole käesolevas menetluses tõendatud, et selline teave oleks esitatud püsival andmekandjal, ning lepingu sõlmimise kohta ei esitatud selle järgselt püsival andmekandjal kinnitust, mis sisaldanuks kogu direktiivi 2011/83 artikli 6 lõikes 1 nõutud teavet.
- 22 Euroopa Kohtu praktika kohaselt tähendab mõiste „püsiv andmekandja“ mis tahes vahendit, mis võimaldab makseteenuse kasutajal isiklikult talle adresseeritud teavet salvestada nii, et seda saab tulevikus teabe otstarbe seisukohast piisava aja jooksul kasutada, ja mis võimaldab salvestatud teavet muutmata kujul taasesitada (25. jaanuari 2017. aasta kohtuotsus BAWAG, C-375/15, EU:C:2017:38, punkt 40).

- 23 Euroopa Kohtu praktika kohaselt peab püsiv andmekandja tagama, et tarbija käsutuses on direktiivi 2011/83 artikli 6 lõikes 1 ette nähtud teave, et ta saaks vajaduse korral oma õigused maksma panna. Selle teabe esitamine ainult ettevõtja veebisaidil ei vasta püsiva andmekandja nõuetele (vt 5. juuli 2012. aasta kohtuotsus *Content Services*, C-49/11, EU:C:2012:419, punktid 42–44, ja 9. novembri 2016. aasta kohtuotsus *Home Credit Slovakia*, C-42/15, EU:C:2016:842, punkt 35).
- 24 Lõpuks soovib kolleegium teada, kas direktiivi 2011/83 artikli 6 lõige 5 annab aluse asuda seisukohale, et UAB Tiketa veebisaidil avaldatud teenuste osutamise eeskirjad muutuvad kauglepingu lahutamatuks osaks, ning kas järelkult saab nende eeskirjade sätteid pidada õiglaseks üksnes juhul, kui neis sisalduv teave on tarbijale esitatud püsival andmekandjal.

TÖÖDOKUMEN